

„Edinost“

zhasa enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 6. uri zvečer.

Naročnina znaša:

Za celo leto . . . . . 24 kron
za pol leta . . . . . 12 „
za četrt leta . . . . . 6 „
za en mesec . . . . . 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvč.).

Telefon št. 570.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd. se računajo po pogobi

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, 11. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Tru.

0 ti siromašni, od vseh pozabljeni narod!

Tako vsklika zadnja »Naša Sloga«, podavši v dolgem članku sliko istrskih — razmer, ki naj bi bile kratko in malo nemožne v državi, ki hoče biti moderna, pravna in humanna. Slika je posneta po dogodkih v prosluli občini višnjanski in je — resnična! Kar čitamo tu, to kriči v nebo. Prostor na tem mestu nam ne dopušča, da bi podali vso obilico materiala, razloženega v puljskem listu v kronološkem redu. No, pa saj bo razsodnemu čitatelju zadoščalo, ako mu podamo le glavne poteze te slike.

Torej k stvari! Višnja je občina v okraju poreškem. Glasom zadnjega ljudskega štetja šteje vsa občina 3923 duš: 1449 Italijanov in 2310 Hrvatov. Tako glasom zadnjega ljudskega štetja! V resnici pa v tej občini ni nad 800 Italijanov, a še med temi jih je večina, ki so se sicer res poitalijanili, ali po žilah se jim pretaka naša kri. Ali vzlic temu, da sti tudi po ljudskem štetju 2 tretjini hrvaški, je bilo do pred dvema letoma na občini vse italijanski in se ni tam ni čula ni zapisala ni jedna hrvaška beseda, prav kakor da je občina kje sredi Kalabrije.

In šole? V vsej občini je ni niti ena šola, kjer bi se otroci našega ljudstva učili v svojem jeziku!! Tako zaostaja tamošnji narod v tmini, da si je marljiv in ima dobre zemlje.

Leta 1898. se je začelo svitati. V tretjem in drugem razredu so zmagali naši, le prvi je ostal v rokah Italijanov. Županom je bil izvoljen miren, pravičen in umen hrvaški mož: Anton Radoš. In tudi oni, ki so mu stali na strani, so bili razsodni možje.

V blagajni so našli celih 20 novčičev občinskega denarja, kajti 50 gl. 17 novčičev je bil dvignil neki Italijan, češ, da so njegovi. Dnevnika blagajne sploh ni bilo!! Mnogo spisov od kapitalov privatnih ni bilo na občini. Uradni spisi so bili razmetani brez nikakega reda. Občinskega dolga je bilo na tisoče. Bivši župan italijanske stranke je lastnoročno podpisal predajni zapisnik, v katerem je bilo opisano vse to grozno stanje.

Sleheri pošten človek bi moral misliti, da so se oblasti radovale, da je prišel enkrat konec takemu groznemu gospodarstvu, in da so novemu občinskemu zastopu šle na roko z vso dobrotnostjo v prizadevanju, da se taka škandalozna uprava uredi. In tamošnje ljudstvo se je nadejalo temu! Ljuto, krvavo je bilo prevarjeno v tej nadi!

Predao pa govorimo dalje, moramo povdariti, da novi občinski zastop ni storil ni najmanjše sile proti Italijanom. Z italijanskim človekom se je občevalo le italijanski in le s Hrvatom hrvaški. Oglasi so bili dvojezični in zapisniki občinskih sej so bili navadno celotitalijanski. To skrajno, skoro bi rekli, fenomenalno popustljivost naših si je treba zapomniti, da bomo bolje čuli in umeli, kako dogodki, ki so se godili potom, kričijo do neba.

Neprijatelji našega naroda niso mirovali in so ruli noč in dan, da se občino višnjansko zopet poitalijanili službeno. Kako se je to godilo, hočemo povedati v sledečem odstavku.

V vsaki seji so Italijani iskali dlake v jajcu, in če je niso našli, so zbežali iz seje. Ker v takih slučajih nisti bili več navzoči dve tretjini svetovalcev, morali so pretrgati sejo in sklicati drugo. A če je bila seja, so Italijani ulagali rekurz za rekurzom na delni odbor in le-ta oblast jim je — seveda

— vedno dajala prav. Tako je tekkel čas brez pravega dela in brez koristi za občino.

Vzlic vsem takim težavam je župan Radoš sklical sejo za dan 7. januarja 1899. Navzoči so mu na zapisnik izrekli zaupanje. Dnevni red red je bil isti, kakor v seji dne 22. decembra 1898., to je: izkaz nujnih občinskih dolgov in predlog naj se ti dolgov plačajo, ne da bi šlo občinsko imetje na prodaj. Italijani niso došli v to sejo, ker so računali, da ne bo mogoče ničesar odločiti in da na hrvaški občinski zastop pade sramota, ako se bo občinsko imetje prodajalo! Nota bene: za dolgove, katere so naredili oni, Italijani! Župan je izkazal, da ti dolgovih znašajo 5227 gl. 50 nvč. Glede nekaterih teh dolgov je žugala eksekucija, nekateri so bili že v eksekutivnem iztirjevanju. Za te dolgove je bilo plačati več interesov, nego jih je občina dobivali od državne obligacije od 4000 gl. za katero pa se ne ve, kje je!! Stara občinska hiša ne donša nikakih koristi. Občinski zastop je storil sklep, ki je bil najpametnejši ozirom na okolnosti, v katerih se je občina nahajala: naj se rečena obligacija in stara občinska hiša prodati na dobrovoljni dražbi, da se poplačajo dolгови in se tako prihranijo interesi, troški in sramota prejšnjega nerednega gospodarjenja. Ta zakoniti in modri sklep je deželni odbor v Poreču uničil vsled rekurza Italijanov, češ, da je bila seja nezakonito sklicana in da se je sklepalo nezakonito! Ta sklep dež. odbora je vreden, da si ga naš narod zapomni za vse čase!

Naši so se pritožili na upravno sodišče na Dunaju. In to sodišče je z razsodbo od 15. septembra 1899., št. 7424 uničilo odlok dež. odbora kakor neutemeljen v zakonu. Potrdilo je torej, da je župan Radoš zakonito postopal in da je bila ona seja zakonito sklicana!! Sedaj pa čujte: v hip, ko je bila ta razsodba upravnega sodišča izrečena, naš Radoš že ni več sedel na občinskem stolu in zakonito izvoljenega zastopstva ni bilo več!! Razgnano je bilo že v prvi polovici septembra na veselje Izraela kalabrežkega, a na škodo vse občine. »Naša Sloga« pripominja: »Potrebno, je da opišemo to; naj se ve, kako se postopa z nami! Grof Goess, tržaški namestnik, se ne more pritoževati, da bi ga bili mi mrzili takoj že z začetka, ali te poklonitve mu ne moremo pozabiti«.

Kako je prišlo torej, da je bil hrvaški občinski zastop razpuščen? Da čujemo!

Posegnimo za nekoliko mesecev nazaj! Italijanski zastopniki iz prvega razreda in njih namestniki so se konečno odpovedali in je trebalo torej dopolnilne volitve, ki se je vršila meseca marca 1899. Sedaj je zmagala hrvaška stranka, če tudi le z malo večino. Zastopstvo je bilo torej jedinstveno in bi bilo moglo delovati na korist občine. Ali Italijani so začeli s protesti in e. kr. namestništvo je res uničilo to dopolnilno volitev, ker se nekaterim, ki so bili v listi, ni dala pravica glasa (kpa v resnici niso imeli te pravice) in ker so se pripustili na volitev nekateri izkazari dediči pokojnih naših ljudi. To se je moglo pogoltiti in volitev za I. razred je trebalo obnoviti. To se je zgodilo junija 1899. in zopet je zmagala hrvaška stranka. Zapisnik te zadnje volitve je pisal sam okrajni glavar Lasec, to je isti okrajni glavar, ki v vsem okraju nima nijedne hrvaške ljudske šole, oni glavar, državni služabnik, od katerega občinskemu zastopu v Višnjani ni nikdar došla nijedna beseda, pisana v hrvaškem jeziku. Zapisnike pišejo navadno občinski pisarji, ne pa okrajni glavarji. On, e. kr. okrajni glavar, je prote-

stoval v zapisnik, katerega je pisal sam, ker komisija ni pustila glasovati nekemu dru. Cicutu, ki pa nikdar ni imel volilnega prava v tej občini. In protestoval je, ker komisija ni pustila glasovati nekega drugega Italijana, in sicer zato ne, ker se njega ime ni strinjalo z onim v listi. Ali zapomniti treba, da večina bi bila vsejedno na hrvaški strani, tudi ko bi uračunali vse odbite glasove. Italijani so zopet začeli s protesti in našel se je tudi denuncijant, ki je tožil na državno pravdnštvo, da sta župan Radoš in obč. tajnik volilne liste falzificirala. Zopet veliko veselje v Izraelu kalabrežkem. A čuj sedaj svet instrmi: prej že, nego je bila kazenska prava, in ne da bi čakalo, kaj poroče kazensko sodišče, je e. kr. namestništvo v Trstu razpustilo občinski zastop v Višnjani in v dotičnem odloku je rečeno, da so se občinski oblastniki pokazali nesposobne za izvedenje veljavnih volitev in v obče nesposobne za vršenje naloge, ki jim jo nalaga občinski zakon. In zopet ne moreš drugače, nego da strmiš: občinski posli so bili izročeni nekemu Italijanu, katerega — vrhu vsega — niti ni v volilnih listah!!! Nasi so proti takemu postopanju uložili pritožbo na ministerstvo za notranje stvari, ali ker po zakonu taka pritožba nima odločilne moči, so morali takoj izročiti občinski urad. Od tedaj so potekli meseci in meseci, a Italijani niso mogli najti nijedne pogrške v prejšnji upravi! Kajti, ako bi jo bili našli, bi bili gotovo iz vsake dlake v jajcu pleli vrv za Hrvate. A na oni rekurz, doposlani na ministerstvo za notranje stvari, ni še danes odgovora, dasi teče že deseti mesec!!

Med tem je tribunal v Rovinju rekel svojo. Dne 30. aprila 1900. sta sedela na zatožni klopi župan Radoš in občinski tajnik Gjurjo Palavrič. Obtožena in njiju branitelja so imeli lahek posel in sodišče je spoznalo obtožena nekrivna. — Državni pravdnik Zencovich pa je tega dne prvokrat govoril tudi hrvaški. In lepo je govoril. To sti bili torej dve zadoščenji: dobili smo razpravo v našem jeziku in oproščenje.

Sedaj stoji stvar tako: upravno sodišče je izreklo, da je bila seja od 7. januarja zakonita, kazensko sodišče je izreklo, da župan in tajnik nista falzificirala ni volilnih list, ni vspeha volitev!!

Namestništvo je bilo torej krivo poučeno, ko je razpustilo občinski zastop, češ, da isti ne more zakonito sklepati in da nezakonito vrši volitve. Pravica bi zahtevala sedaj, da Radoša zopet posedejo na županski stol in da se zastopniki družega in tretjega razreda povrnejo v svojo čast! Za prvi razred pa naj bo v božjem imenu nova volitev, ako že počejo priznati volitve od junija 1899. In čena novi volitvi za I. razred zmagajo Italijani, naj jim dež. odbor in državna oblast dasta razumeti, da se morejo igrati se svojimi psi in konji, ne pa z interesi tisočev naroda!

Tako bi zahtevala pravica. Ali čujemo nasprotno: da so pripravljene že izložene volilne liste za obnovenje zastopa v vseh treh razredih, in da so Italijani, da nadvladajo naše, vzeli kakih 80 patentov ali licenc za obrte in trgovine, samo da jih bo več v listah, a ko bodo volitve izvršene, vrnejo zopet patente!! Tako so delali v Pazinu, dokler so mogli in dokler ni osveščeni narod strl glave temu lopovskemu postopanju.

Avstrija še ni pala toliko, da bi potrebovala nekoliko stotin goldinarjev, s katerimi hočejo Italijani falzificirati izid volitev. Radoš vedni smo, kako se izvrši ta, upamo, da poslednja, nedostojna igra s hrvaškim ljudstvom občine višnjanske!!

To je torej slika o razmerah v Istri! In višnjanski slučaj je preznačilen, ker je tipičen. O siromašni, od vseh zatirani narod! Kedar bo polna ta mera trpljenja?!

V Trstu, 5. junija 1900.

Jedno dve o instalaciji novega župana. Nočemo biti prestrogi sodniki o gospodu županu Sandrinelliju, ker se je minole sobote, povodom slovesnega umesčenja, spustil na visoko morje fraz in tirad, morje, ki, kakor znano, pri naših Italijanih nima nikjer kraja, nikjer obrežja. On je vedel, koga ima pred seboj! Vedel je, da ima pred seboj družbo, ki ljubo frazo, kateri je fraza vse in kateri tako zvana »patrijotična« fraza nima kraja niti in najmanj tam, kjer bi moral biti začetek kriterijem; razsojanju in hladnemu računjanju. V Trstu živimo v znamenju fraze, ona je despotna vladarica v novinstvu, na ulici in v zbornici. Gospod Sandrinelli ve to in ve tudi, da bi bil zgubljen že a priori, ako ne bi bil temu poznanemu frazerstvu napravil svoje reverence. Strah pred frazo ni bil morda torej manji del vzroka, da je gospod župan toliko govoril o: neomajni »veri naroda« v to, kar mu je usojeno, o prejasni narodni in kulturni očetovski dedščini, o Dantevem spomeniku kakor novem jamstvu neporušne vere v bodočnost, o narodni lasti, katero hočejo braniti vsi, ramo ob rami in nepremagljivi, kako da hoče on, župan Sandrinelli, ljubosumno braniti to narodno dedščino itd. itd. Tako se je penilo valovje po širokem morju frazerstva. No, povedali smo že, da nočemo biti prestrogi sodniki, ker je možno, da bi gospod Sandrinelli ne bil spustil svoje barčice na to morje, ako bi ga ne bil gual — strah! — Z vso resnostjo pa moramo govoriti o onem odstavku, kjer je g. župan govoril — o onih, ki so tu gostje in katere da hočejo spoštovati. On je govoril le o jedni narodni dedščini, seveda o italijanski, in je torej tudi slovenski živelj razvrstil med goste. Proti temu protestujemo slovesno, ker je to etnografska in zgodovinska laž. Slovenski živelj je tu del avtohtonnega prebivalstva in kakor tak ne neha zahtevati istega prava na tem ozemlju, kakor ga uživa italijanski del. Za to jednako pravo se bori naš živelj in za nič družega, in zato smo zelo radovedni, da-li ni gospoda Sandrinellija oblivala rudečica, ko je govoril, da se jim hoče vzeti njih plemeniti jezik, katerega sta tu sem postavila nebo in zemlja! Kdo hoče vzeti?! Nikdo! Ako pa meni gospod župan, da jim Slovenci hočejo vzeti ta njih plemeniti jezik, vzeti s tem, da zahtevajo pravico svojemu jeziku, ako meni, da je obstanek italijanskemu jeziku zagotovljen v Trstu le tedaj, ako je zatiran slovenski jezik, ako hoče torej braniti hegemonijo jedne narodnosti na tem ozemlju, potem mu moramo reči da ne bo mogel držati besede, dane o slovesni priliki in na slovesen način, besede da hoče on prvi dajati izgled, kako treba spoštovati zakon! Gospod župan ne bo mogel spolnjevati te dane obljube, kajti v deželi, kjer zakoni govore o ravnopravnosti, ne more nikdo služiti ob enem načelu nar. hegemonije in — zakonu!! Gospod župan je bil v kričečem nasprotju sam s seboj, kajti nikar naj ne pozabi, da je nepremostljiv propad med tem, kar je na širokem morju frazerstva obečal svojim spoštovanim kolegom tovarišem, in mej tem, kar je obečal gospodu namestniku, ko je govoril o spoštovanju zakona!! Po takem bo njega nastop od minole sobote najboljše označen, s tem, ako rečemo, da je jedna svečo prižgal Bogu, drugo pa hudiču. A mi mu moremo prorokovati že danes, da se bo tudi njemu godilo tako, kakor se vedno godi v takih slučajih: da mu namreč ugasne ona sveča, katero je prižgal — Bogu!

Politični pregled.

TRST, 5. junija 1900.

K položaju. Jutri se snide zopet državni zbor in z njim pride tudi — ako se v zadnji trenotek ne dogodi kakov čudež — češka obstrukcija. Ne po krivdi Čehov! To priznavajo vsi listi, razen onih, ki se direktno v službi nemške gemeinbürgschaft. Pa saj pripoznava to nekako tudi glavno glasilo Nemcev, »Neue Freie Presse«, da bi Čehi morda odnehal od obstrukcije, ako bi se zloglasna Kindingerjeva naredba odpravila. To bi pomenjalo, da so sli Čehi v odjenljivosti do skrajne meje. Kindingerjeva naredba je bila jedna najnesrečnejših odredb avstrijskih vlad že leta sem. V hip, ko je vse kipelo v narodu češkem radi odprave jezikovnih naredeb in ko bi sleherni pametni državnik gledal, da uliva balzama v rane, je prišla nesrečna Kindingerjeva naredba, da je ulila kisa v odprto rano. Ta naredba je porušila Čehom na škodo celó ono stanje, ki je bilo pred Badenijevimi naredbami. Ako torej Čehi res ne zahtevajo družega, nego da se ta naredba odpravi, potem pa res ne vemo, kaj zahtevajo od Čehov? Ali zahtevajo res abdikacijo od naroda, kakoršen je češki? Zdi se, da! Saj pravi »Neue Freie Presse« v številkah od nedelje kar naravnost, da Nemei stopijo takoj v obstrukcijo, ako bi vlada Kindingerjevo naredbo odpravila. A ista »Neue Freie Presse« v isti številki (med ploho vseh možnih psokv na narod češki in njega zastopnike) pozivlja vse stranke v boj proti češki obstrukciji. Je-li si je možno misliti večjega lopovstva. A takemu lopovstvu da bi nemški konservativci res hoteli iti na roko? Ne moremo verjeti. Jutri se snide državni zbor, brzkone le za par dni. In če bijejo parlamentu res zadnje ure, pri Bogu, po vsem, kar smo rekli, Čehi ne bodo krivi na tem, ampak izključno le tista požrešna klika, ki, žal, uživa toliko zaščite v izvestnih krogih avstrijske birokracije in visokih častnikov, klika, ki je neizprosna v svoji zahtevi, da se avstrijski narodi morajo pustiti vpreči v nje jarm. V par dneh bomo videli, da-li se Poljaki in nemški konservativci res podajo v tako službo rabeljnov proti Slovanom.

Še: naša zveza z Italijo. Kakor znano, je naš minister za zunanje stvari, grof Goluchowski, zatrdil v delegacijah na kategoričen način, da se smemo zanašati na Italijo, da stori svojo dolžnost do nas v vseh slučajih in eventualnostih. Mi smo takoj na to povdarjali, da ta odločnost v zatrdjevanju ministrov o popolni vrednosti zavezništva italijanskega li v nikakem razmerju ni s sposobnostmi Italije, ker je gospodarski izmorgana, ni z razpoloženjem Italijanov, v katerih je mržnja do naše države tradicionalna. V tej kontroverzi z voditeljem naše vnanje politike nam je došla pomoč od strani, pred katero se prerad in pregloboko klanja tudi ekselence grof Goluchowski. Od te strani smo izvedeli, da poleg gospodarske obnemoglosti Italije in slabega razpoloženja Italijanov nasproti nam je tu še jeden tretji moment, ki dela vrednost italijanskega zavezništva neč nego dvomljivo. Ta moment je — kvaliteta italijanske vojske! Neki visoki pruski častnik piše v listu »Das neue Jahrhundert« sledeče: »Italijan ni nikak vojak v modernem zamislu. Pri kupljivi paradni marš bersaglierov naj nas ne mami. Bodalo in zaseda sta mu simpatičnejša nego pa odprta poštena bitka na planem. Novega italijanskega kraljestva ni ustanovila italijanska kri. Le milost drugih vlasti mora Italija zahvaliti svoje položnje kakor velesila. In še to položnje izpolnjuje zadosti slabo. Italijanski narod ne stori ničesar, da bi se pokazal vrednega tega položnja. Prizadevanja za pomnoženje, vojske, v katera je bifa Italija prisiljena po svojem vstopu v trozvezo, je skoro začela obžalovati. Italijanska vlada že leta manjša število vojske, proobrača formacije, ker narod meni, da ne more nositi stroškov. Vedno in vedno se povrača tožba, da so za narod pretežki oni stroški, ki mu jih nalaga pripadnost k trozvezi. More-li tam, kjer odločajo taki nazori, vojaški duh pognati korenike? V svoji pravi luči se kaže italijanska vojska v afričanski vojni proti na pol divjim plemenom. Celó tam je podlegla, in kar je še neizmerno huje, so rezervisti, ki naj bi v Afriki popolnjevali praznine, navstale v polkih, ubegavali čez mejo, da so se tako odtezali svoji dolžnosti do domovine. Jediní moment, ki govori italijanski vojski v prilog, je jednotni duh v nje vrstah; ali v ožgled neveseljju do vojne službe pomenja ta duh bore malo. Kako nezanesljiva more biti italijanska politika, smo videli leta 1866.

in 1870 do kaptulacije pri Sedanu. In ako ta mlada velesila — proti vsakemu pričakovanju — v resnem slučaju ostane na strani Nemčije, mogla bi, ob nedostatni sestavi svoje vojske, v najugodnejšem slučaju le nekoliko francoskih korov odvrniti od nas in pritegniti na-se. Da-li bi nam bilo s tem mnogo pomagano, o tem nočemo govoriti.

Tako sodijo nemški strokovnjaki o sposobnosti in vrednosti italijanske vojske! A mi se vračamo zopet k svojemu argumentu. Proti nemški državi italijanski narod ni niti z daleka tako animozen, kakor je proti naši državi in nje narodom. Če se torej niti Nemcem italijanska politika ne zdi zanesljiva, kaj naj rečemo mi Avstriji!! In kako naj sodimo o avstrijskem ministru, ki s tako absolutno gotovostjo govori o zanesljivosti italijanske politike? Rekapitulirajmo torej: notoriška stvar je, da je Italija v takih gospodarskih odnosih, da ne more nositi bremen, ki jih jej nalaga trozveza; notoriška stvar je, da je med nami in Italijo animoznost tradicionalna; a sedaj nam prihajajo še Nemei z zatrdilom, da tudi italijanska vojska je taka, da je skoro brez pomena za trozvezo! Ako se torej italijanski vojak z begom preko meje odteza celo dolžnostim do svoje domovine, kako je možno računati potem, da bo stal trdno v vrstah za — druge, katere mrzi? In s to Italijo smo mi v zvezi in trozvezi! Za razsodne ljudi je naša zveza z Italijo — sojena!

Volitve v Italiji. Minolo nedeljo se je po vsej Italiji bifa huda volilna bitka za sestavo nove komore. Ministerstvo Pelloux je izposlovalo od krone razpuščenje zbornice, ker nikakor ni moglo več nadvladati kaotičnih razmer, ki so bile nastale v zbornici. Pred vsem pa jo je očividno vodila nada, da se ekstremne radikalne stranke v manjem številu povrnejo v zbornico. Ako je to naše domnevanje pravo, ni bilo vladi ni kroni toliko do tega, da bo vladna večina večja, marveč do tega, da bo opozicija sestavljena iz manje srditih življev, da bo bolj ugajena. Volitve pa so prinesle vladi britko razočaranje. Dosegla je ono, kar jej ni bilo toliko na srečo, a ni dosegla onega, kar jej je bilo glavni namen, ampak nasprotno. Niso se znani rezultati vseh volitev, ali približno se da računati, da bo vladna večina številno istotako močna, kakor je bila v prejšnji komori. Ali moralno je vlada doživela občuten poraz, ker je bila tepena v inteligentnejši srednji in zgornji Italiji. Zlasti v Milanu in po vsej Lombardiji je doživela pravo katastrofo. Skrajna levica je štela poprej 66 glasov, sedaj jih ima že 83, a je še za 19 mandatov v ožjih volitvah.

Ni čudo torej, da se pod utisom tega vladnega poraza že oglašajo glasovi o odstopu ministerstva Pelloux. Nekateri hoté vedeti celó, da v dvornih krogih že govore o nasledniku v osebi Saraceni.

O tej priliki naj še omenimo, kako piše list »Opinione« z ozirom na volitve, da bomo videli, kako reakcijaren je duh, ki prošinja sedaj liberalno Italijo. Rečeni list razvija nazore, ki so res prav reakcijonarni. Pravi namreč, da v Italiji ni niti milijon volilcev, ki plačujejo davke in se odlikujejo s sposobnostjo; nad milijon pa je taeih, ki nimajo razsodnosti, ki so torej — tepei. To je pač dragoceno pripoznanje za toli proslavljeno laško kulturo! Ali za reakcijonarni duh, ki prošinja više kroge v Italiji, je to, da ugledni list pravi, da tu treba moške energije in zahteva, naj se volilni red preosnuje. Menda ne treba razlagati mnogo, v kateri smeri bi si »Tribuna« želela volilne preosnove. Tistim, ki ne plačujejo davkov in ki nimajo »capacità«, naj bi se striglo. V časih torej, ko v vseh deželah, tudi manje »liberalnih« nego je Italija, stremi vse po razširjenju volilnega prava in krčenju privilegijev, pa hočejo v »liberalni« Italiji krčiti volilno pravo in uvajati privilegije za boljše situirane stanove! Italija pa je vendar-le obljubljena dežela vseh — liberalnih ljudij!

Tržaške vesti.

Imenovanja. Poštini vežbeniki so imenovani: Hugo Cassoni, Filip Canforti in Viktor Suppeneich, vsi za Trst, a Hugo Lenassi za Ljubljano.

Odlikovanje. Cesar je podelil Ignaciju Nučiču, nadzorniku policijskih agentov v pok. v Trstu, srebrni križec za zasluge skrono.

Skrajna predznost! Pišejo nam: Nedavno temu sem vam poročal, kako je zavarovalnica za slučaj nezdolgo tuk. »Delalskemu podp. društvu« pošiljala laške

odgovore na slovenske prijave, kako je ista zavarovalnica, ko je omenjeno društvo zahtevalo slovenske odgovore ustavila, vsako odgovorjanje in kako je na zadnje odgovorila — kar je skrajna predznost — v nemškem jeziku — na slovenski tiskovini!! Ko se je predsedništvo pritožilo proti takemu žaljenju naše narodnosti, je ta »slavna« zavarovalnica poslala dva odgovora (litografirana) popolnoma v slovenskem jeziku. Menili smo tedaj, da je slednjič enkrat vendar izvojevan boj. Motili smo se: 14 dni komaj, je ista zavarovalnica zopet poslala odgovor — v nemškem jeziku na slovenski tiskovini!!

To je skrajna predznost gospode Cimariorija, Coleuca in tovarišev! Oni brijejo noree iz naših društev in iz naše narodnosti in, kar je še največ: tudi iz vladnega komisarja!! Tem vsemogočnejšem treba stopiti na prste enkrat za vselej! Tu je skrajni čas, da se vkrene nekaj, kar pouči te zagrizence, da Trst ni še v Kalabriji in da tu vlada še avstrijski zakon o ravnopravnosti vseh državljanov. Pričakujemo, da slav. »Delalsko podporno društvo« sprejme rokavico, zalučano mu v obraz, ter stori vse mogoče, da jo vrne izzivalcem v obraz!

Kje so slovenski napisi? Pišejo nam: Danes sem bil pri sv. Ivanu, to je tam, kjer je zmagal zadnjih volitvah s tako veliko večino naš narodni kandidat. Gledal sem začuden okoli sebe. Iskal sem z očmi slovenskih napisov, a nisem našel jih.... Majal sem z glavo in čudno, jako čudno se mi je zdelo to.... Kako je to? Kje so slovenski napisi pri sv. Ivanu?!

Veselica »Lipe« v Bazovici se včeraj ni mogla vršiti radi slabega vremena. Slavje so odložili na **prihodnjo nedeljo** ob isti uri in z istim programom.

Komično! Pišejo nam: Te praznike smo opazovali po Trstu nekaj germanskih junakov z ogromnimi šopki plavie na prsih. Mi smo že vajeni videti naše lahončke z marjeticami na prsih, ali plavie, in v taki množini še nismo videli v Trstu! Smeh nas je obšel, videče teželodarje, kako se šopirijo s plevelom, kakor se smejemo Lahom, ko isti v demonstrativen namen nosijo nedolžne marjetice, prinešene z našega Krasa sem.

Na severju naše Slovenije je plavica bolj v navadi, tako posnemamo vsaj iz bratskih obmejnih listov, kar se pa tiče Trsta je to le komedija, ker Trst je že pripravljen — pardon, ga že pripravljajo za Italijo, kjer vlada le marjetica in ne plavica!

Nezgoda. Ivan Pelič iz Kolonje štev. 183 je padel včeraj opoldne v neko 5 metrov globoko jamo ter si zlomil več reber. Spravili so ga v javno bolnišnico.

Detomor. Včeraj popoldne so sprehajale v ulici Commerciale našli zavitek s truplom nekaj dni starega otroka. Obvestili so policijski komisariat v ulici Belvedere. Kmalu je prišla sodna komisija na lice mesta. Truplo so spravili v mrtvašnico pri svetem Justu.

V bolnišnici se je obesil 29 letni Josip Perosa, krošnjar iz ulice Molino a vento št. 58. Včeraj jutro so ga našli uslužbenci visečega ob oknu celice, v kateri je bival. Mož je bil še le nekaj dni v 8. oddelku tuk. bolnišnice.

Aretiranje. Policijski oficijal g. Titz je aretiriral včeraj 35letnega natakarka Adolfa M., ki je prošli mesec zapustil svojo službo s tujo obleko na sebi in s tujim denarjem v žepu. —

Dražbe premičnin. V sredo, dne 6. junija ob 10. uri predpoludne se bodo vsled navedbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: na trgu della Caserma 2, tiskarski stroji; ulica Ferriera 3, pohištvo; ulica Poste vecchie 4, tiskarski stroji; ulica Giuliani 5, pohištvo; ulica Risorta 1 B, pohištvo, vozi, konji in voli.

Okrajna bolniška blagajna. Tekom prošlega tedna je bilo prijavljenih 369 slučajev bolezní, 334 oseb je proglašanih zdravimi, 785 jih je ostalo v zdravljenju, med poslednjimi 138 takih, ki so ponesrečili na delu. V 145 slučajih so se bolniki pregrešili proti naredbam zdravnikov. Na podporah se je izplačalo tekom tedna 8907-64 kron.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 20.8, ob 2. uri popoldne 28.5 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 761.1 — Danes plima ob 3.28 predp. in ob 4.43 pop.; oseka ob 9.18 predpoludne in ob 11.6 popoldne.

Vesti iz ostale Primorske.

× Iz Dekani nam pišejo dne 2. junija 1900: Tukajšnje pevsko društvo »Zrinjski« priredi, kakor že javljeno, svojo prvo veselico v nedeljo dne 1. julija. Sodelovalo bo več sosednjih pevskih društev, ter se je nadejati, da istega dne izleti v prijazne Dekane tudi kako pevsko in tamburaško društvo iz Trsta in njega okolice. Čas prijavljenja je določen do 10. t. m., da bo mogoče pravčasno sestaviti in razposlati vsopred veselice. — Mešani zbor društva »Zrinjski« bo pel krasno Nedvedovo »Na goro« in ljubko Volaričev »Pogovor z domom«; društvo »Ilirija« iz Pobegov pa »Bisere« jugoslovanskih popevk, katere je za mešani zbor priredil g. pevovodja Iv. K. in mogočno »Slovan na dan«, na kateri točki posebno opozarjamo. — Ker so se do sedaj zglasili le mešani zbori, želimo, da bi se priglasil tudi kak močan moški zbor, da bode več premembe in čimveč glasbenega užitka. Slavna pevska društva torej: Na noge!

× Uprava istrskih občin. Pišejo nam: Tudi »Edinost« je posnela po italijanskih listih, da je imenovan poseben uradnik v svrhu nadzorovanja uprave istrskih občin. In »Edinost« pristavlja, da morajo biti razmere na upravi istrskih občin hude, neznosne, ako se je celó deželni odbor istrski odločil do takega koraka....

Da, gospod urednik, razmere so hude, sila hude.... Razmere so neznosne, uprav grozne: a pravi pojmi o tem, kar vse se dela po raznih občinah v Istri, pravi pojmi o tem zamore dobiti, le oni, ki je imel ali še ima prilike, da se je seznanil z vsemi misteriji občinske uprave istrske. Tu je slučajev uprav zločinskega okoriščanja na škodo občin, da se kar kadi....

Lasje se človeku jeziijo, ko vidi, kaj vse se dela z žulji našega ubozege ljudstva! Dostikrat se dogajajo uprav neverjetne stvari in da bi deželni odbor res hotel storiti svojo dolžnost, ako bi deželni odbor res nadziral občine v stvarih, katere se tičejo izključno le administracije, odkrilo bi se svetu vnebo-križečih stvari.... Videli bi, koliko vrednih vrstnikov imajo tisti »ugledni« županje, ki so vendar prišli že s kazenskim sodiščem v dotiko vzlic dejstvu, da v Istri poklicani faktorji radi zatiskajo vse oči, kolikor jih imajo.

Zato pa je bil skrajni čas, da se je deželni odbor že enkrat zganil....

Vi pravite, gospod urednik, da nimate pravega zaupanja v novoimenovanega nadzornika, ker da je dotičnik naš narodni nasprotnik! To je res! Kar prihaja od deželnega odbora istrskega, to nam ni še nikdar obetalo kaj dobrega ali prijateljskega. Po drugi strani je zopet res, da se dosedaj — povdarjam: dosedaj — naše občine nimajo pritoževati radi njegovega postopanja. Bil je že v nekaterih naših občinah in v kolikor sem obveščen jaz, je povsodi in opetovano povdarjal: Administracijo moramo spraviti v red! Tu ni politike, tu so števila in reči treba, da je dosedaj tudi postopal v tem smislu.

Pa kdo ve, morda se motimo! Vsaka nova metla dobro pometa! No, želeli bi bilo, da ta nova metla prav korenito pomete iz nekaterih istrskih občin.

Vesti iz Kranjske.

* Heldova tovariša. Iz Novega mesta poročajo, da prijeta eigan in eiganika nikakor nista zloglasna Heldova tovariša, marveč znana eigana vlačugarja Reichert.

* Novo lekarno je otvoril na Vrhniki Slovenec J. R. Hočvar. Lekarna je krasno in elegantno urejena ter ustreza vsem zahtevam moderne farmacije. Vrhnčanom je s tem spolnjena mnogoletna želja.

* Trgovski nastavljenec v Ljubljani namerjajo ustanoviti svoje slovensko društvo s sedežem v Ljubljani. V ta namen se je konstituiral odbor.

* Cesar je za cerkev v Črnem vrhu nad Polhovim gradem daroval 1000 kron.

* Stavka v Vevčah nadaljuje. Za stavkajoče delavce v Vevčah so je najtopleje zavzelo delavstvo Leykamovih papirnic v Gratweinu na Štajerskem, ki je na shodu dne 1. junija sklenilo, da prične s stavko, ako vodstvo podjetja ne ugodí zahtevam vevških delavcev.

Vesti iz Štajerske.

— Županom v Rajhenburgu je izvoljen izvrsten naroden mož g. Benjamin Kunej.

Domača obrt!

Velika zaloga raznovrstnega pohištva, zalagatelja tržaških prekupev iz Solkanu

Antona Černigoj

se nahaja v Trstu, Via di Piazza vecchia (Rosario) št. 1. (hiša Marenci) na desni strani cerkve sv. Petra.

Svoji k svojim!

Ob glavni cesti Ribnica-Kočevje, ob vodi ležeča

nova enonadstropna hiša

z vrtom, 10 minut od trga Ribnice oddaljena, se odda v najem ali pa tudi prodaja.

V hiši se nahaja sedaj gostilna. Ponudbe sprejema uprava »Eдинosti.«

Gostilna

Andemo de Franz

Via della Geppa št. 14.

toči izvrstno belo vipavsko ter istrsko in dalmatinsko črno vino. Dobra kuhinja, domače klobase. Gostilna je odprta vedno do 1. ure popoldne. Za obilen obisk se priporoča

Jožef Furlan.

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu, da sem odprl

ново подружннко

svoje trgovine z jestvinami

in sicer v ulici Farneto št. 8. V zalogi imam vsakovrstne moke, riž, sladkor, kavo in vsega česar potrebuje hišna gospodinja. V vbitni obisk se toplo priporoča z vsem spoštovanjem udani

Alojzij Vesel.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni izkaz 2 ¹ / ₂ %	30-dnevni odkaz 2 ¹ / ₂ %
30- " " 3 ¹ / ₂ %	3-mesečni " 2 ¹ / ₂ %
	6- " " 2 ¹ / ₂ %

na pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstrijske valjave, stenoje nove obrestne takse v krepot z dnem 24. junija, 28. junija in odnoso 20. avgusta t. l. po dotičnih obnavah.

Okrožni oddel.

v vredn. papirjih 2¹/₂ % na vsako svoto. V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropave, Reko kako v Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomostu, Čzovec, Ljubljano, Linc, Olomeu, Reichenberg, Saaz in Solnograd, brez stroškov.

Kupnja in prodaja

bitku 1° provizije.

Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predjmi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali sreberni denar, — inozemski bankovci itd. po pogodbi.

Dr. JOSIP MARTINIS

doktor vsega zdravilstva in specialist za očesne bolezni

ulica Valdirivo šte. 3, I. nadst.

Sprejema na domu od 1—2 popoldne in even- tuelno od 4—5 popoldne.

Agricol

patentovan v Avstriji-Ogerski in Italiji

ki je mehko kaljsko milo rastopljivo v mrzli vodi, je najuspešnejše sredstvo za zatiranje in uničevanje vseh trdnih mrčesov in ušij, vseh žuželk na sadnih in drugih drevesih, zeljenjadi in evetljicah.

Navodilo za rabo »Agricola« pošilja franco

Tovarna mila F. Fenderl & Co

TRST. - Via Limitanea št. 1. - TRST.

ZASTOP IN ZALOGA na Gorškem pri g. Frideriku Primas v Gorici, Travniki 16 (v dvorišču) in na Opčinah pri g. Frideriku Cumar.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

registrirano društvo z omejeno zavezo,

v Gorici

Gospodska ulica hšt. 7., I. nadst. v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsacega, če tudi ni član društva in se obrestuje po 4¹/₂ %, ne da bi se odbijal rentni davek.

Posojila dajejo se samo članom in sicer na menjice po 3 % in na vknjižbe po 5¹/₂ %.

Uradije vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popod. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1899. okroglo K. 1.400.000. Poštno-hran. račun št. 837.315.

Restavracija Mahorčič

v Divači

z obširnimi, krasnimi vrtom z lopami z nekaj njiv in travnikov, z lepimi sobami za ptujce in letovišnike z obširnimi govejimi in konjskim hlevom ter družimi gospodarskimi prostori, odda se vsled maloletnih dedičev

v najem

Podudbe sprejema in natančnejša pojasnila daje varuh Albin Strekelj v Škocijanu pošta Divača.

SAUNIG & DEKLEVA

GORICA - ulica Municipio 1. - GORICA

(Mehanična delavnica v Namski ulici št. 16.)

imata v zalogi na dobroti in trpežnosti neprekosljive šivalne stroje »PFAFF«, kakor tudi raznovrstne druge stroje za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in stroje za umetno vezanje (Strickerei); nadalje velik izbor dvokoles iz prvih avstrijskih in inozemskih tovarn in sicer od 90 gld. naprej.

Vsaka konkurenca nemogoča!

Se toplo priporočata z odličnim spotovanjem udana

Saunig & Dekleva.

Kathreiner

je samo pravi v znanih

Kathreinerjevih zavojih!

Zatoraj nikoli v odprtih ali v drugih za prevaranje računajočih ponarejenih zavojih.

Kathreiner Kneippova sladna kava
je najkakovostnejša, kakor tudi edino zdrava in zraven tega najcenejša primes k bobovi kavi.

Kathreiner Kneippova sladna kava
bode z veseljem in z vedno raztočnem učinkom v stotisoč družinah použita.

Kathreiner Kneippova sladna kava
je tam, kjer se zavoljo zdravja bobova kava prepove, najboljši nadomestek.

Carl Greinitz Neffen

Na Corsu šte. 33. podružnica Trst. Piazza della Legna 2.

Železo in razno železno blago na drobno in na debelo.

Priporočajo svojo dobro sortirano zalogo

predmetov za stavbarstvo

traverze, zaklepe, železo za kovače in facon, stare železnične šine, držaje in ograje, vodnjake, pumpe, železne cevi in take iz vlitiga železa, vse tehnične predmete, popolne naprave kopelji in stranišč

peči in štedilna ognjišča

kuhinjsko, namizno in hišno opravo, železne meble in pred ognjem varne blagajne nagrobne križe in obgrobnje ograje, orodja za vsako obrt.

Mala oznanila.

Pod to rubriko prinašamo oznanila po najnižjih cenah. Za enkratno insercijo se plača po 1 nč. za besedo; za večkratno insercijo pa se cena primerno zniža. Oglasi za vse leto za enkrat na teden stanejo po 10 gld. ter se plačujejo v četrtletnih anticipatnih obrokih. Najmanjša objava 30 nč.

V Trstu.

Zaloga likerjev v sodih in buteljkah.

Perhauc Jakob ulica Acquedotto 8. Zaloga vsakovrstnih vin in butelj. Postrežba točna, cene zmerne.

Krème.

Potočnik Fran ima gostilno v ulici Ireneo št. 2., toči istrsko, dalmatinsko in belo vipavsko vino ter Steinfeldsko pivo vsaki čas mrzle jedi. Odprto vedno do polnoči.

Obuvala.

Rehar Peter ulica Riborgo št. 25. Velika zaloga in delavnica vsakovrstnega obuvala po naročbi.

Pekarne in sladličarne.

H. Stibiel Piazzetta S. Giacomo št. 3 (Corso) filijalka ulica Riborgo 15. ima veliko pekarno in sladličarno. Vedna zaloga vsakovrstnih tort, krožnikov, konfetov, raznovrstnih sladčič v kosih in v skatljicah, finih biskotov, različnih likerjev in vin v buteljkah za poroke, birne, krste in druge slavnostne prilike. Vsakovrsten, vsak dan večkrat pečen fin in navaden kruh se razpošilja po pogodbi in naročilu franco na dom in trgovcem v razprodajo.

Jak. Perhauc Ulica Stadion št. 20, pekarna in sladličarna, svež kruh večkrat na dan, prodaja moke. Vsprejema tudi domači kruh v pecivo. Postrežba točna.

Ivan Pahor ulica Conti št. 2 ima veliko pekarno in sladličarno 3 krat na dan svež kruh. Prodajalnica moke ter sprejema naročbe za vsakovrstno fino pecivo za vsakovrstne praznike ter druge svečane prilike. Se priporoča cenji. trgovcem za zalaganje kruha. Cene zmerne postrežba točna.

Kavarne.

Anton Šorli priporoča svoji kavarni »Commercio« in »Tedesco« ki sti shajališči Slovencev. Na razpolago so vsi slovenski in mnogi drugi časniki.

Trgovci.

Fran Hitty ulica Barriera vecchia št. 13. prodajalnica vsakovrstnega manifakturnega blaga in drobnarij. Na zahtevanje se pošiljajo vzorci tudi na deželo.

Oglje in drva.

Muha Josip v ulici del Torro šte. 12. priporoča svojo dobro preskrbljeno zalogo oglja in raznega kuriva kakor premoga, koka, trdega lesa itd. Svoji k svojim!

Mlin na par.

Valentin Skočir ima v ulici Giulia št. 309 mlin na par, kjer melje vsakovrstne turščene moke. Trgovcem pošilja na dom točno in po najnižji ceni. Za zasebnike melje po nizki pristojbini. Za kakovost blaga se jamči.

Pohištvo.

Prva slovenska izdelovalnica in zaloga zaznovrstnega pohištva lastnega izdelka. Sprejemam naročbe po načrtu. Delo fino in trpežno, cene brez konkurence. Za mno obrojne naročbe se toplo priporoča svojim rojakom v mestu in na deželi v smislu gesla »svoji k svojim.« Andrej Jug v Trstu ulica S. Lucia 14 (zadej c. kr. deželne sodnije.)

V Gorici.

Civilni in vojaški krojač.

C. kr. privilegirani kroji vsakemu koj razumijivi krojiti

Martin Poveraj v Gorici na Travniku št. 22 I. n. ima izborna zalogo vsakovrstne blaga za obleke iz inozemskih in avstrijskih tovarn in gotovih oblek, dežnikov in sobnih plaščev za vsako sezono. Vse po najnovejši modi.

Voščene sveče.

J. Kopač svečar v Gorici ulica Sv. Antona št. 7 izdeluje sveče iz pristnega čebelnega voska. Za pristnost jamči s 2000 k. Za obilne naročbe se priporoča prečastiti duhovščini, cerkvenim oskrbnikom ter slavnemu občinstvu.

Voščilo (biks) in usnje.

Glavno zalogo voščila [biksa] družbe sv. Cirila in Metoda in tvorniško zalogo vsakovrstnega usnja ter vseh potrebnih za čevljarje ima Ivan Drufovka v Gorici na Travniku šte. 5. Podružnica v Sežani in Komnu. Naročbe se točno izvrše.

Pohištvo in meblji.

Novoporočenci pozor! Velika zaloga vsakovrstnega pohištva, mebljev, okvirjev, ogledali stolic za jedilne sobe, blazin z različnimi tapacijami, in pohištvo za elegantne sobe. Sprejemanje vsakovrstnih naročil v svo to stroko spadajočih del. Anton Breščak, Gorica, Gospodske ulice št. 14. Prodaja proti primerni varščini tudi na obroke.

100 do 300 goldinarjev

zamorejo si pridobiti osebe vsakega stanu v vsakem kraju gotovo in pošteno, brez kapitala in rizika z razpečevanjem zakonito dovoljenih državnih papirjev in srčk. Ponudbe pod naslovom Ludwig Oesterreicher v Budimpešti, VIII Deutshegasse, 8.